

LOCAL GOVERNMENT IN INDIA

(With Special Reference to Punjab)-I
(Semester-V)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 75

Note : Attempt two questions each from Sections A and B carrying 12 marks each and the entire Section C consisting of 9 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION-A

- I. Local Government is the best school of democracy and the best guarantee of its success. In the light of this statement discuss the meaning and significance of local government in India.
- II. Describe the evolution of local government in India since 1882 till the Constitution of India came into force.
- III. Discuss the various sources of finances of Panchayat Samities in Punjab. Suggest measures to improve the financial position of Panchayat Samities in the State.
- IV. Discuss in detail the structure and functions of Gram Panchayat in Punjab.

SECTION-B

- V. What is the meaning of Urbanisation? Elaborate on the problems of Urbanisation in Punjab.
- VI. Discuss in detail the provisions of 74th Constitutional Amendment Act of 1992 relating to urban local bodies.
- VII. Write a note on 'Mayor' of Municipal Corporation.
- VIII. Discuss various methods of State control over local bodies.

SECTION-C

(Compulsory)

- IX. Attempt all Parts. The candidates are required to answer each short answer type question in 50 words i.e. 7-8 lines. Each part carries three marks :
- (a) Give the difference between the recommendations of Balwant Rai Mehta Committee and Ashok Mehta Committee on local government.
 - (b) What are the functions of Sarpanch of a Gram Panchayat.
 - (c) Distinguish Nagar Panchayat from a Gram Panchayat.
 - (d) What are the functions of Deputy Commissioner in Punjab.
 - (e) Mention any four problems of local government in Punjab.
 - (f) Write in brief about the functions of Executive Officer of a Municipal Council.
 - (g) Write about the composition of Municipal Corporations of Punjab.
 - (h) What is the composition of State Finance Commission in Punjab?
 - (i) Mention four problems of Municipalities in Punjab.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 9 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ-A

- I. ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਸੰਬੰਧੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- II. 1882 ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤਕ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- III. ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।

IV. ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-B

V. ਸਹਿਰੀਕਰਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਹਿਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ।

VI. ਸਹਿਰੀ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ 74ਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੋਧ ਐਕਟ, 1992 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

VII. ਨਗਰ ਮਹਾਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ 'ਮੇਅਰ' ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

VIII. ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

IX. ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਨਿਮਨ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਭਾਵ 7-8 ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿਓ। ਹਰ ਇਕ ਭਾਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅੰਕ ਹਨ :

- (a) ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਸਬੰਧੀ ਬਲਵੰਤ ਰਾਏ ਮੋਹਤਾ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਮੋਹਤਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਦੱਸੋ।
- (b) ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਜ ਹਨ?
- (c) ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨਾਲੋਂ ਫਰਕ ਦੱਸੋ।
- (d) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਜ ਹਨ?
- (e) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- (f) ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕਾਰਜਸਾਧਕ ਅਫਸਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- (g) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਗਰ ਮਹਾਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
- (h) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਜ ਵਿੱਤ ਆਯੋਗ ਦੀ ਬਣਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- (i) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।